Kirjallinen asiantuntijalausunto

11.9.2023

Vastaanottaja: Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: HE 9/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

LAUSUNTO

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS) kiittää saamastaan mahdollisuudesta kirjallisen asiantuntijalausunnon antamiseen.

Käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan, että vammaispalvelulain voimaantuloa lykättäisiin 1.1.2025 saakka.

SAMS työskentelee kohderyhmänsä, eli suomenruotsalaisten vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden puolesta. SAMS on sitä mieltä, että viime hallituskaudella hyväksytyn lain voimaantuloa ei tulisi lykätä. Vastustamme siis lain voimaantulon lykkäystä.

Laissa on useita hyviä uudistuksia. Lykkäys siirtäisi kohderyhmällemme tärkeiden palveluiden toteutumista myöhemmäksi. Hyviä uudistuksia ovat esimerkiksi osallisuuden tuki ja viittomakielen harjoittelu. Lisäksi laissa on muun muassa parannuksia lasten ja hengityshalvauspotilaiden asemaan, ja se tavoittaa myös sellaisia henkilöitä, jotka tällä hetkellä ovat palveluissa väliinputoajia. Laki mahdollistaa vammaisille henkilöille entistä paremmat ja yksilöllisemmät palvelut. Jos lain voimaantuloa lykätään, lykkääntyvät myös kohderyhmämme asemaan ja elämänlaatuun tehtävät parannukset.

Työtä vammaispalvelulain uudistamiseksi on tehty jo useita vuosia. Lain voimaantulon viivästyttäminen entisestään olisi ongelmallista. Tällä hetkellä kohderyhmämme ja näiden kysymysten parissa työskentelevien henkilöiden keskuudessa vallitseva epävarmuus on kestämätöntä. SAMS katsoo, että lain voimaantulon jälkeen lain noudattamista voitaisiin seurata seurantajärjestelmän avulla siten, että järjestelmän avulla lain sisältöön voitaisiin tehdä tarkistuksia.

Myös tavoite lain avaamisesta säästöjen tekemiseksi on hyvin huolestuttava. Mielestämme on merkillepantavaa, että säästöt halutaan kohdistaa vammaisiin henkilöihin, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä. Säästöjä suunnitellaan, vaikka palveluissa tällä hetkellä ilmenevien

puutteiden tiedetään johtavan väistämättä korkeampiin kustannuksiin tulevaisuudessa. Vammaispalvelulailla toteutettavien palveluiden avulla vammaiset henkilöt voivat elää mahdollisimman yhdenvertaista elämää, jossa he ovat mahdollisimman osallisia yhteiskunnassa.

Jos lain voimaantuloa todella lykätään, on joka tapauksessa tärkeää täsmentää, mitä sille tapahtuu. Muun muassa hallitusohjelman kirjaukset aiheuttavat paljon hämmennystä, kun siinä toisaalta sanotaan, että uuden vammaispalvelulain voimaantulo siirtyy myöhemmäksi, mutta toisaalta puhutaan uuden lain valmistelusta, jossa edellisen hallituksen valmistelussa tehdyt lisäykset vain "huomioidaan". Haluamme tähän selvennystä pikimmiten, jotta vammaiset henkilöt ja heidän omaisensa eivät joudu elämään epätietoisuudessa omista oikeuksistaan.

Nina af Hällström	Marica Nordman	Rebecka Holm
Toiminnanjohtaja	Lakimies	Lakimies

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSrf
instagram.com/sams_rf

Skriftligt sakkunnigyttrande

11.9.2023

Mottagare: Riksdagen, social- och hälsovårdsutskottet

Ärende: RP 9/2023 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om senareläggning av ikraftträdandet för lagen om funktionshinderservice och vissa lagar som har samband med den.

YTTRANDET

SAMS- Samarbetsförbundet kring funktionshinder (SAMS) tackar för möjligheten att avge ett skriftligt sakkunnigyttrande i ärendet.

I det föreliggande ärendet föreslås att ikraftträdandet av funktionshinderservicelagen ska senareläggas till den 1 januari 2025.

SAMS arbetar för förverkligandet av de mänskliga rättigheterna, jämlikhet och delaktighet för sin målgrupp personer med funktionsnedsättning i Svenskfinland. SAMS anser att lagen som redan blev godkänd under förra regeringsperioden inte ska senareläggas. Vi motsätter oss alltså en senareläggning av lagen.

Lagen innehåller flera goda förnyelser. En senareläggning skjuter framåt förverkligandet av tjänster som är viktiga för vår målgrupp. Exempelvis stöd i delaktighet och träning i teckenspråk är sådana förbättringar. Dessutom innehåller lagen bland annat förbättringar för barn, andningsförlamade personer och den fångar även upp personer som i nuläget faller mellan stolarna. Lagen möjliggör bättre och mer individuellt anpassade tjänster för personer med funktionsnedsättning. Om lagen skjuts framåt skjuts även förbättringar i målgruppens ställning och livskvalité framåt.

Arbetet med förnyelsen av funktionshinderservicelagen har pågått i åratal. Att ytterligare dröja lagens ikraftträdande är problematiskt. Den osäkerhet som nu råder bland målgruppen och personer som arbetar med dessa frågor är inte hållbar. SAMS anser att lagen efter ikraftträdandet kunde följas upp med hjälp av en uppföljningsmekanism, så att justeringar i innehållet kan göras med hjälp av den.

Även målet att öppna lagen för att göra inbesparingar är väldigt oroväckande. Vi anser att det är anmärkningsvärt att spara på bekostnad av personer med funktionsnedsättning som är en särskilt

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSrf
instagram.com/sams_rf

sårbar grupp. Detta planeras trots att vi vet att bristfällig service i nuläget oundvikligen leder till högre kostnader i framtiden. Med hjälp av de tjänster som förverkligas genom funktionshinderservicelagen har personer med funktionsnedsättning möjlighet att leva ett möjligast jämlikt och delaktigt liv.

Om lagen verkligen kommer att senareläggas är det i alla fall viktigt att det specificeras vad som ska hända med den. Formuleringarna i bland annat regeringsprogrammet skapar stor förvirring, då man å ena sidan skriver att den nya lagen om funktionshinderservice kommer att träda i kraft senare, men å andra sidan skriver om beredningen av en ny lag där de tillägg som gjorts i den förra regeringens beredning endast ska "beaktas". Vi vill att detta klargörs snarast för att personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga slipper leva i ovisshet om sina rättigheter.

Nina af Hällström	Marica Nordman	Rebecka Holm
Verksamhetsledare	Sakkunnig jurist	Sakkunnig jurist

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Helsingfors
Medelhavsgatan 14A
00220 Helsingfors

Vasa
Rådhusgatan 23
65100 Vasa

samsnet.fi
facebook.com/SAMSrf
instagram.com/sams_rf